

Wat is vrijzinnig?

Vrijzinnigheid is een levenshouding, een mentaliteit. Wij streven een open, tolerante en vrije, kritische houding naar de samenleving, haar ontstaan en de toekomst. We gaan het gesprek aan tussen jong en oud, binnen eigen kringen met buitenstaanders, tussen christenen en andersdenkenden. Het is niet vooral dat we proberen goed te leven samen met de medemens.

En we beschouwen onszelf, de wereld om ons heen en het onbegrijpelijk. Daarbij spreken we oetsers, onze bevindingen niet klaar om zo te kunnen leven op onze eigen spirituele reis. We richten hem op de grote verscheidenheid van gedachten, de ruimte en het respect dat wordt ervaren voor het op eigen wijze geloven en denken. Wij voelen ons verwant met de ondogmatische traditie van het christendom.

In de Marge

Met opmaak: Lettertype: (Standaard)
+Hooftekst, 16 pt

Met opmaak: Links: 1,25 cm, Rechts: 0 cm

Verwijderd: na

Verwijderd: proberen

Verwijderd: te bezunderen.

Verwijderd: bewegen, bezunderen en kritisch te bezunderen

Samen de schouders eronder

Beste mensen,

Het is midzomer en ik zit mijmerend de tuin in te kijken. De uiterste aanleverdatum van mijn bijdrage voor IN DE MARGE nadert. Tijd dus om te mijmeren. Bij onze Vereniging beleven we best veel op verschillende gebieden. We ervaren het dan momenteel ook als een hectische tijd. We prijzen ons gelukkig met het zo snel invullen van de vacature voor voorganger en dan nog wel in tweevoud: twee

enthousiaste dames die zich meteen bij ons thuis voelen.

Feitelijk gaat het de Vereniging voor de wind en voor een 'club' van ongeveer 75 leden voelt dat als heel bijzonder.

Ondanks een onderbezetting bij het bestuur, maar met de steun van veel leden, weten we dit alles te realiseren.

Daarom is een feestelijke opening van het nieuwe kerkelijk jaar, op het voormalig eiland Schokland, o zo belangrijk.

Aan het begin van mijn stukje

had ik het over mijmeren en hectische tijd. De taken van het bestuur zijn talrijk en vooral voor Henk Pippel die al zeven jaar een dubbelfunctie heeft. Voor pensioengerechtigde mensen wordt dat nu als een dagtaak ervaren en dus als hectisch. We zouden het zo toejuichen wanneer mensen zich bestuurlijk bij ons aan willen sluiten. Allereerst om de taken evenredig te kunnen verdelen, maar ook om menskracht te genereren voor het ontwikkelen van een toekomstvisie. Want om onze bijzonder mooie Vereniging voor de toekomst te behouden is uw hulp noodzakelijk. Met een bestuur dat getalsmatig weer op orde is, kunnen we de toekomst veilig stellen. Beste mensen, we dreigen bestuurlijk gezien te verdrinken, kom ons redden.

Bram Carsouw

VERDER IN DIT NUMMER:

- Van de redactie pag. 2
- Bijdrage Elske en Karin pag. 3-5
- Startbijeenkomst pag. 6-8
- Gewogen woorden pag. 9
- Ik weet iets goeds van jou pag. 10
- Literatuurkring pag. 11
- Waarde van mijmeren pag. 12

REDACTIONALIA

Nadat Piety de Hoop geruime tijd de coördinatie en voorbereiding van de IN DE MARGE had behartigd, werd dit stokje door Willem Nijboer overgenomen. Helaas heeft hij gemeend na het verschijnen van het laatste nummer om persoonlijke redenen zijn taak te moeten neerleggen.

Om die reden is door het bestuur gezocht naar een of meer kandidaten, die de inhoudelijke voorbereiding van IN DE MARGE voor hun rekening willen nemen. Dit heeft geleid tot een tweekoppige redactie die bestaat uit de leden Victor Michielse en Sybren Gerlofsma.

Volgens hen is het de tijd om dit tot nu toe onregelmatig verschijnend verenigingsblad een wat steviger basis te geven. Met het oog op de continuïteit is daarom gekozen voor een tweekoppige redactie, waarbij tevens het gevaar van een eenzijdige mix van bijdragen wordt ondervangen. Zonder hantering van keiharde deadlines zal

daarnaast worden gestuurd op een regelmatig en tegelijk zinvol verschijningstijdstip: begin oktober, medio december, medio maart en begin juni.

Gestreefd zal worden naar meer vaste rubrieken, die passen bij het karakter van en berichtgeving over onze Vereniging. Alle leden zijn van harte uitgenodigd om te komen met voorstellen dan wel inhoudelijke ideeën voor deze rubrieken. Niet zo vlot van pen? Geen bezwaar. De redactie maakt er met genoegen een prettig leesbare bijdrage van.

Vorbereiding van een nieuw nummer is lastig in vakantietijd, zeker voor een kersverse redactie. Daarom deze keer nog een relatief dunne aflevering van IN DE MARGE. Met vaste rubrieken kan de voorbereidingstijd worden verlengd en hopen we in de toekomst te kunnen zorgen voor nummers met meer volume.

De redactie

Colofon

Vereniging van Vrijzinnigen
Vloeddijk 62
8261 GD Kampen

[www.kerkdienstgemist/
assets/740410/assets](http://www.kerkdienstgemist/assets/740410/assets)

Voorgangers:

Elske en Karin de Lange
voorganger@vrvrijzinnigen.nl

Voorzitter:

Bram Carsouw

Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

Henk Pippel

Algemeen bestuurslid:

Janny Schuiling

Secretariaat:

[secr.vvv-
kampen.nop@gmail.com](mailto:secr.vvv-kampen.nop@gmail.com)

Redactie IN DE MARGE:

Sybren Gerlofsma
Victor Michielse

Wilt u meer weten over de tijdens het seizoen gehouden activiteiten? Vraag dan ons programma-Boekje aan of kijk op onze Website voor de digitaal door te nemen versie.

www.vrijzinnigkampen.nl

De ander als ingang tot het koninkrijk

Ook hier nemen we het stokje over van Anneke van der Velde. Deze keer schrijven we samen, waarbij er één een aanzet maakt en we vervolgens op elkaar reageren.

Elske:

Afgelopen zomer kwam ik eindelijk toe aan het boek 'Boven is onder ons' van Rick Benjamins. (Op het moment dat ik dit stukje schrijf moet ik de laatste dertig bladzijden nog lezen.) Een mooie door-denkning van de ontwikkeling van het vrijzinnig theologisch denken. Ook een lastig boek om te lezen. De godsdienstfilosofen die langs komen bouwen voort op elkaar, maar soms met tegengestelde ideeën. Het boek kreeg afgelopen seizoen vier avonden in het jaarprogramma. Voor niet theologen een hele kluit om het boek door te werken.

Misschien kunt u zich nog wat gedachten van Frits de Lange (geen familie) herinneren. "Hij bepleit een zogenaamde minimale theologie" (p.163) en "wil weg

uit het hoofd en terug naar het lichaam." (p. 164) Hij komt uit bij de gedachte, dat het leven grootser is dan wijzelf kunnen omvatten. En juist dit leven daar moeten wij ons in bewegen.

Een aantal denkers die Benjamins vervolgens aanhaalt, sluiten daar op verschillende manieren bij aan. De grote lijn die ik daarin zie is als volgt: In dat leven waarin wij ons moeten bewegen wordt nog steeds gezocht naar g/God. Niet langer naar God als schepper, maar naar g/God als koninkrijk van god dat gebeurt, daar waar wij proberen rechtvaardigheid, vergeving en gastvrijheid ruimte te geven in ons leven. En mijn eigen ervaring is dat, dat vaak niet lukt, vaak mis gaat, spaak loopt. Gods koninkrijk wordt zo een 'onmogelijke gebeurtenis,' een term van John D. Caputo. (p. 122,123)

Karin:

Misschien dat we dat goddelijke koninkrijk maar moeilijk kunnen bereiken

omdat we het buiten onszelf zoeken. Mogelijk is het goddelijk ook niet zozeer buiten ons, maar iets waar wij deel van uitmaken. En wellicht kunnen we dat goddelijke ontmoeten in de plek waar ons denken en handelen samenkomen, ons lichaam. Ik heb ervaren dat mens zijn betekent dat we alle kanten van het leven behelzen; het goddelijke, het duivelse en alles er tussen in. Elk mens heeft dat scala aan vermogens, maar je kunt er pas iets mee als je de verschillende kanten van jezelf kent en herkent. Zo weet ik van mezelf dat ik het goed met mezelf en anderen kan vinden, zolang ik genoeg tijd voor mezelf inruim. Na drie weken een tent met een vriend gedeeld te hebben trok ik de conclusie dat ik te weinig eigen ruimte had gehad. Het gevolg was dat ik kort af reageerde en weinig ruimte meer had voor de ander. Mijn lichaam nam letterlijk afstand om tot rust te kunnen komen, ik weet niet eens of ik bewust afstand nam.

We doen van alles met ons lichaam en vaak zijn we ons daar niet eens van bewust, wat we doen en hoe we het doen. Vaak is het routine en doet het ook niet zoveel. Dat verandert op het moment dat iets ons raakt, een ontmoeting, een schilderij, een gebeurtenis of wat dan ook. Vaak kunnen we dat lijfelijk voelen en zo'n gebeurtenis kan ons doen laten wankelen. Het kan een klein moment van oogcontact met iemand zijn of een groot moment wanneer iemand overlijdt of trouwt. Hoe belangrijker de gebeurtenis hoe dieper we geraakt worden.

Elske:

Over het koninkrijk van god, of het goddelijke koninkrijk zoals jij dat noemt,

kom ik ineens veel meer auteurs van andere boeken tegen, die het op het eigen lichaam betrekken. In de boekenkast in de Levensbron vond ik het boek *Heilige onrust, een pelgrimage naar het hart van religie*, van Frits de Lange. Gelovigen zijn voor hem reizigers, die tijdens hun reis moeten omgaan met *liefde en overgave, passie en pijn, hoop en onvervuld verlangen* (p. 9). Dan moet je uit je hoofd en gaan voelen in je lichaam.

Jij wees mij laatst op het boek *Zin in zijn, Je weg vinden met lichaam en ziel* van Kirsten Slettenaar (remonstrants predikant en haptonomisch professional). Ook zij verbindt op een heel mooie manier religie met het lichamelijke. En ook zij vergelijkt religie met op reis gaan: met een zeilboot als metafoor voor het lichaam.

Verbind ik haar gedachten met die van Frits de Lange, dan ligt dat goddelijke koninkrijk niet ergens aan het einde van een reis, maar kom je dat juist onderweg tegen in jezelf en in ontmoetingen met anderen. En zoals jij hier boven laat zien; dat goddelijke koninkrijk is zo kwetsbaar als je lichaam is. Komt dat rust en ruimte te kort, dan creëer je onbewust afstand tot de ander en lost het goddelijke koninkrijk op in het niets.

Misschien kun je het ook wel vergelijken met een zeepbel in de lucht, met allemaal mooie kleuren erin. Daar kan ik met genoeg naar kijken en tegelijkertijd weet ik van te voren dat de zeepbel zo weer verdwenen is. Toch is dat spelen belangrijk, daar gebeurt iets belangrijks. Spelen is kijken naar mogelijkheden en die mogelijkheden mag je gaan uitwerken in je leven.

Karin:

De metafoer van reiziger die je beschrijft is voor mij heel gelaagd. Het is niet alleen de beweging door de ruimte, maar ook de beweging door de tijd die ons vormt. Die combinatie laat afdrukken in ons zijn achter, afdrukken die we terug kunnen zien wanneer we in de spiegel kijken. De persoon die ik nu aankijk in de spiegel was ik eerder niet en zal ik in de toekomst ook niet meer zijn. Dat maakt de ontmoetingen met jezelf en de ander veranderlijk, ik verander en de wereld om mij heen ook. Als wij onderdeel uitmaken van dit koninkrijk, dan is dat koninkrijk ook veranderlijk, immers geen twee momenten zijn hetzelfde. Dat zorgt ook voor het verrassende effect van de ander blijven ontmoeten. Want hoe verandert die ander zich? En vanuit het gedachtegoed van Levinas zouden we ons ook kunnen afvragen: hoe veranderen ik en de ander elkaar door een ontmoeting?

Levenservaring delen kan ons behoeden om het koninkrijk te verliezen waar

velen naar verlangen. Alleen met jezelf of je eigen kleine kring bezig zijn maakt dat we keer op keer weer dezelfde fouten maken, fouten die onder andere oorlogen en onenigheid veroorzaken. De meeste mensen verlangen naar een wereld van verbinding, begrip en zorg voor elkaar. Om dat te bereiken moeten we continue ons best blijven doen om elkaar te begrijpen. De wereld blijft immers veranderen en wij ook, dus telkens opnieuw zullen we ons moeten verhouden tot elkaar, tot het anders-zijn. Dat vraagt een open houding naar de ander toe vanuit oprechte interesse. De poging om de ander te zien zoals die zich toont is geen gemakkelijke. Het is niet eenvoudig om naar de ander te luisteren, dat wil zeggen je eigen ideeën parkeren om zo het perspectief van de ander te kunnen innemen. Vaak genoeg merk ik oordelen en ideeën in mezelf op die de ander verstaan belemmeren. Wanneer dat wel lukt, dan ontmoeten we elkaar in wederkerigheid vanuit oprechte interesse in elkaar en dan wordt een gesprek een uitwisseling. Tijdens zo'n ontmoeting kan ik een diepe verbondenheid voelen met mijn medemens. Het is vanuit die houding dat ik een diepe buiging maak voor de ander, want de ander opent zich dan ook voor mij. In het Sanskriet hebben ze daar een woord voor Namasté, wat zoiets betekent als het licht in mij groet het licht in jou of mijn ziel groet jouw ziel. Als een wederkerige ontmoeting lukt, dan is het licht dat ik in de ander zie ook het licht dat ik in mezelf zie. Volgens mij is dat een startpunt om in een wereld te leven waar velen zo naar verlangen. Wat zijn uw gedachten hierover? Daarover ga ik graag met u in gesprek en ik hoop u daar te ontmoeten.

Startzondag 1 september

De opening van het nieuwe kerkelijk jaar werd gevierd op een zomerse dag op het voormalige Zuiderzee eiland Schokland. De organisatie klokte 55 deelnemers. In een ontspannen sfeer hadden de vrijzinnigen elkaar veel te vertellen. Na de koffie/thee met gebak was er een samenkomst in de naastgelegen Enser kerk.

Onze voorgangers Elkse en Karin de Lange gebruikten persoonlijke herinneringen om tijdens de viering een boodschap door te geven.

Karin herinnerde zich het verhaal van opa De Lange die voor het benodigde geld voor de restauratie van de Doopsgezinde Kerk van Dokkum de gelijkenis van de talenten uit Mattheüs 14 letterlijk tot uitvoering bracht, door onder de leden zilveren rijksdaalders uit te delen met de opdracht deze talenten te gebruiken om te vermeerderen. Zijn actie slaagde.

Daarna diepte Elske het thema 'vertrouwen' uit aan de hand van een persoonlijke ervaring als kind. Als je iets uitdiept kun je diepe indruk maken. Dat was ook hier het geval.

Tijdens de viering ging als symbolisering van verbinding maken een blanke kaars door vrijwel alle handen. Tijdens dit doorgeven ontving de kaars een vlinderkleed en werd ze aangestoken ter symbolisering van "het licht in mij groet het licht in jou".

Na de viering werd over het terrein gewandeld naar en stilgestaan bij aanwezige leden van het blazersensemble 'Euphonia' uit Wilsum. De muziek nodigde uit tot dansen.

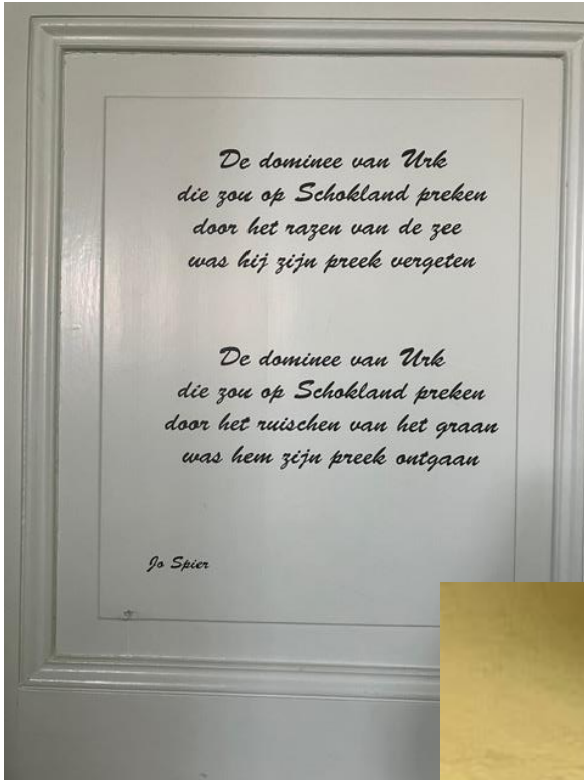
De logocommissie (Marijke Boers en Tonny Zweers) onthulde het nieuwe logo, dat is geïnspireerd op het werk van Conny Nelck [zie foto's].

De middag werd afgesloten met een uitbundig drie-gangen diner. Tijdens de maaltijd werd er tijd genomen voor muziek en zang. Gerrit en Mieke Mensink vonden een gaatje om samen het gedicht *Ik weet iets goeds van jou* van Georgia Nighways voor te dragen [zie elders in dit nummer].

Rond acht uur keerde een ieder voorzien van het nieuwe activiteitenprogramma huiswaarts.

Victor Michielse

Ik weet iets goeds van jou

Zou niet de wereld beter zijn,
als iedereen die ik ontmoet, zeggen zou:
ik weet iets goeds van jou,
en dan spontaan iets goeds zou doen...

Zou 't niet fantastisch heerlijk zijn,
als elke handdruk zeggen zou
– van harte en oprecht gemeend-:
ik weet iets goeds van jou..

Zou het leven niet mooier zijn,
als men 't goede steeds prijzen zou.
Want werkelijk: bij al het kwaad
is er zoveel goeds in mij en jou...

Zou 't niet een fijne houding zijn,
als iedereen zo denken zou:
jij weet een beetje goed van mij,
en ik, ik weet iets goeds van jou...!

(Georgia Nighways)

Gewogen woorden: fundament

Sybren Gerlofsma

In de serie overwegingen met betrekking tot in het oog springende woorden uit de christelijke religie is nu gekozen voor het woord 'fundament'. Afkomstig uit de bouw heeft het betrekking op de grondslag waarop de muren van een bouwwerk rusten. Een fundament wordt geacht niet te verzakken, maar een stevige basis te bieden voor een gebouw. In het dagelijks spreken heeft dit geleid tot metaforisch gebruik van het begrip fundament, zoals 'fundamenteel van mening verschillen' (het in de grond oneens zijn) en 'een fundamentele benadering' (een grondige aanpak).

Ook in de christelijke religie wordt 'fundament' in deze zin gebruikt. De in de loop van eeuwen ontwikkelde geloofsconstructie staat dan voor een bouwwerk, dat zou rusten op het fundament van de bijbel. Net als in de bouwwereld worden hieraan kenmerken als sterk, betrouwbaar, onwankelbaar en onwrikbaar toegekend.

Aanvechtbaar

Deze vergelijking is in het kader van de vrijheid van godsdienst en van meningsuiting uiteraard niet verwijtbaar, maar wel degelijk aanvechtbaar.

Kerkelijk gebonden theologen zijn meestal niet erg ingenomen met commentaren die berusten op de resultaten van kritisch onderzoek van de tekst van de bijbel. De in het christendom gehanteerde geloofsconstructie berust op teksten en als dat geloof daarin steun wil zoeken en vinden, is het onaangenaam om te ervaren dat die teksten aantoonbaar vaak gebrekkig en onbetrouwbaar zijn. Zuivere theologie dient gebaseerd zijn op zuivere interpretatie van zuivere teksten.

Ook in deze tijd wordt door velen uitgegaan van de veronderstelling dat de tekst van de bijbel een eenheid vormt, volledig geïnspireerd is door 'boven' en een historisch beeld schetst, tenzij die tekst zelf aangeeft dat het gaat om fictie. Zo'n 400 jaar geleden is deze

benadering van de bijbel binnen protestantse kring via catechismus en belijdenis als het ware 'in beton gegoten'. Deze formulieren zijn formeel nog van kracht, hoewel steeds minder theologen en gelovigen een letterlijke interpretatie van de bijbel voorstaan.

Omdat in de afgelopen eeuwen duidelijk is gebleken dat de boeken van de bijbel over een periode van 1500 jaar op schrift zijn gesteld en dat deze boeken uit heel diverse literaire genres bestaan, kan de bijbel moeilijk nog worden beschouwd als een eenheid. Daarnaast is bij de meeste theologen het besef doorgedrongen dat alles wat ooit gezegd is over 'boven' slechts afkomstig kan zijn van 'beneden'.

Vormt de bijbel daarmee een waardeloze verzameling geschriften? Beslist niet! Hij staat vol met zaken die heilzaam en het navolgen waard zijn.

Maar de tekst vormt zeker geen eenheid, op basis waarvan een heilsleer kan worden ontwikkeld. Mensen die tegen beter weten in op een naïeve wijze vasthouden aan de algemene geldigheid van een theologische heilsconstructie op een ondeugdelijk fundament, vertonen een vorm van 'fundamentalisme'.

De leesclub

Met deze kop wordt niet het boek van Renate Dorrestein bedoeld. De leesclub is al vele jaren vast onderdeel van het activiteitenprogramma van de vrijzinnigen. Klazien Wierbos is de dirigent. De dirigent bepaalt niet wat er gelezen wordt.

Het gezelschap bestaat nu uit tien personen. Het orkest kiest wat er gelezen wordt uit de voorstellen van het gezelschap. De aandrager van het boek dat gelezen wordt, verzorgt de inleiding. Vervolgens krijgt iedereen de beurt om een zienswijze te geven. Aan het slot van de sessie vindt een discussie plaats.

In het achterliggende seizoen hebben we de volgende boeken gelezen: *Mathilde* van Leila Slimani (roman over Marokko in de oorlogsjaren), *Schemerleven* van Jaap Robben (in opdracht geschreven roman over doodgeboren kind), *Phoenix* van

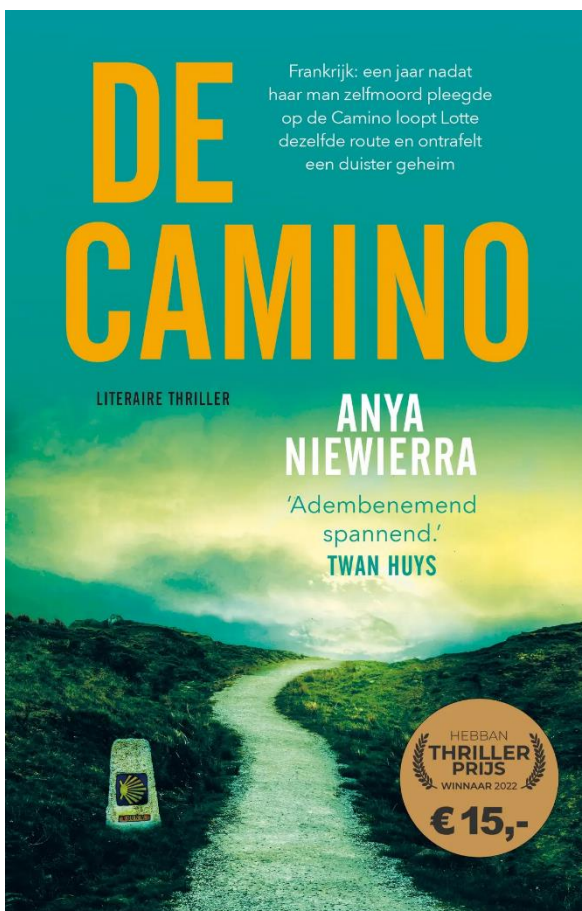
Bert Wagendorp (over emi-

granten uit de Achterhoek in de VS tijdens de Burgeroorlog in de 19de eeuw) en *Ik ben een eiland* van Tamsin Calidas (een rauw verslag over de levensstrijd van een jonge vrouw op een Schots eiland).

Het laatste boek van het seizoen was *De Camino* van Anya Niewierrra. Het is een bestseller over de pelgrimstocht naar Santiago, goed voor 400.000 exemplaren. Volgens de leesclub is het een (bloedstollende) thriller met sterke passages, die zich afspeelt in drie verschillende levensfasen van de hoofdperson.

Het komende seizoen bespreken we *Dochters van Kiev* van Erin Litteken (op maandag 30 september) en op maandag 25 november *Lichter dan ik* van Dido Michielsen.

Victor Michielse

Column

Waarde van mijmeren

Het thema van deze column is ontleend aan Bram Carsouw, die op de eerste pagina van dit nummer met ons deelt dat zijn bijdrage is ontstaan naar aanleiding van gemijmer met uitzicht op een tuin.

Mijmeren is 'in gedachten verzonken zijn, waarbij je jezelf verliest in een wereld van dagdromen, reflecties en overpeinzingen'. Uit deze quote blijkt dat mijmeren mij op het lijf is geschreven. Opgegroeid in het Friese dorpje Peins weet ik als geen ander wat peinzen is. Sterker nog: ik ben een fervent liefhebber van mijmerij.

Het mooie aan mijmerij is dat zij een zekere vorm van vrijblijvendheid biedt. Mijmeren kent een volkomen afwezigheid van enige dwang: niet snel moeten zorgen voor een gereed product of het moeten bereiken van een ultiem eindresultaat in de vorm van een soort laatste waarheid, zoals in de filosofie.

Prachtig voorbeeld is de beschrijving van de logevallen van ene heer Olivier B. Bommel te R. Nadat deze persoon zich weer eens in de nesten heeft gewerkt en hij zijn goede vriend dringend heeft opgeroepen tot het verzinnen van een list, kan Tom Poes het

zich eigenlijk niet veroorloven rustig te gaan zitten mijmeren.

Toch doet hij het en laat zich daarbij nergens opjagen. Hij gaat beheerst aan de slag met onderzoek naar de aard van de nesten waarin heer Bommel zich deze keer heeft gewerkt en bedenkt al mijmerend een passende uitweg uit deze nesten.

Volgens mij zou mijmeren wel eens het belangrijkste gereedschap voor onze Vereniging kunnen zijn. We hoeven niet zo nodig een betere versie te ontwikkelen van inkerkelijke kring gangbare vormen van theologie.

Al mijmerend komen we er dan achter dat dwangmatigheid weliswaar een menselijke neiging is, maar eigenlijk niet binnen een vrijzinnige levenshouding past.

Dus niet een dwangmatig opruimen van alle bestaande dwangmatigheid in ons gelovige landje en al helemaal geen dwangmatig zoeken naar vrijzinnige alternatieven voor al die door ons opgeruimde zaken.

Al mijmerend gaan we inzien dat vrijzinnigheid bestaat in het nemen van de vrijheid om waar nodig gemotiveerd anders te zijn en anders te denken dan de mainstream.

Sybren Gerlofsma

